

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Monasticum

In Quo Totius Religiosæ disciplinæ Casus, Regulæ & difficultates clarè videntur, breviter explicantur & resolvuntur Canone, rationibus & Patrum auctoritatibus

Philippus <a Domina Nostra Septem Dolorum>

Augustæ Vindellicorum, 1688

Cap. IX. De obligatione regularium ad Regulæ observationem & constitutionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40745

XXVI. Notandum pro supradictis in hoc capite, quod excommunicatio, quam solet ponere Episcopus ante ordinationem contra eos, qui habent aliquod impedimentum occultum, afficere etiam regulares, quia in illo actu subduntur Episcopo. *Peyrinis tom. 1. privil. in constitut. 1. Julii II. §. 16. n. 36.* Addens, ab illa irregularitate, quæ incurritur suscipiendo ordines, cum tali excommunicatione absolvere posse prælatos religionum. Absolutiones etiam, & dispensationes, quas Episcopi solent dare ordinatis ad cautelam, profunt etiam regularibus exemptis, qui in hoc casu subduntur Episcopo ut supra. *Henriquez lib. 10. de sacramento ordinis, cap. 20. n. 2. & Sylvest. verbo irregularitas q. 9. n. 11.*

CAPUT IX.

De obligatione Regularium ad observationem Regulae & constitutionum.

SUMMARIUM.

- I. *Quid sit regula.*
- II. *Omnis religiosus tenetur ad observantiam regulae.*

- III. *Quae continentur in regula, alia obligant ad mortale, alia ad veniale, & alia ad nullum, sed solum ad pœnam.*
- IV. *Quae spectant ad votorum observantiam obligant ad mortale.*
- V. *Opera supererogationis non obligant ad mortale.*
- VI. *Quid, quando regula praescribit aliquod quod jam ex se est de praecepto.*
- VII. *Per quae verba intelligitur regula ad culpam obligari.*
- VIII. *Quomodo tenentur religiosi observare regulam, quando illa est relaxata.*
- IX. *Utrum viventes sub regula, relaxata consuetudine praescripta, sint in peccati.*
- X. *Quod spatium temporis sufficiat ad prescriptionem.*
- XI. *An lectio regulae & constitutionum impedit prescriptionem.*
- XII. *An aliqua constitutio praescribitur consuetudine.*
- XIII. *Quid in casu reformationis prohibita sunt viribus delicata.*
- XIV. *Quid de praecepto regulae ad laborandum.*

XV.
XVI.
XVII.
XVIII.
XIX.
XX.
XXI.
XXII.
XXIII.
XXIV.
XXV.
XXVI.
XXVII.
XXVIII.
XXIX.
XXX.

- XV. *Quid de jejunio & oratione mentali.*
XVI. *Quid de silentio regulari.*
XVII. *Quomodo differunt constitutiones à regula.*
XVIII. *Quis potest condere leges seu constitutiones.*
XIX. *An possint fieri constitutiones immediate obligantes ad culpam & illis addi pœna censurarum.*
XX. *Ut aliqua constitutio obliget, requiritur promulgatio & acceptatio.*
XXI. *An, & quando constitutiones obligent sub mortali, veniali, aut pœna.*
XXII. *Ad quid obligari possunt religiosi virtute constitutionum.*
XXIII. *Quomodo constitutiones obligant in conscientia.*
XXIV. *Quomodo constitutionum transgressio ex contemptu obligat ad mortale.*
XXV. *An prelati religionum teneantur observare constitutiones.*
XXVI. *An constitutiones à Papa approbata possint à religiosis mutari.*
XXVII. *Constitutio præcipiens litterarum studia est licita & obligatoria.*

XXVIII. An observatio ceremonialis & ordinarij sit de obligatione.

XXIX. An immunitates & facultates concessa à constitutionibus possint coarctari.

XXX. Pœna privationis, aut inhabilitatis passim in constitutionibus posita quomodo debent intelligi.

XXXI. Utrum liceat scribere litteras ad prelatos sine nomine ad detegenda delicta subditorum peccata.

I. Cum quilibet ordo suam regulam habeat & suas constitutiones, merito sciendum quid sit regula, & unde dicatur regula. Dicitur ergo, regulam esse collectionem quarundam ordinationum, qua præscribitur professis in religione qualibet quid agere aut observare debeant. *Bordonus, tom. 5. cap. 2. de regulis constitutionibus n. 13.* Est igitur regula exemplar & mensura eorum, quæ ex vi votorum tenentur exequi religiosi, *Lezana, sap. 7. tom. 1. partis n. 1.* Et ideo dicitur regula, quia dicit, nec aliquando aliorum trahit, vel, quia dicit, vel quia normam rectè vivendi præbet, quia pravum, distortumque corrigit, *Suarez, tom. de religione lib. 1. cap. 1. §. 1.*

II. Quicumque religiosus tenetur suam regulam observare, quia omnes promittuntur

dientia
plexi,
operam
hoc est
confilio
n. 2. L.
III.
quæ in
ipsa reg
mortale
culpam.
n. 6. jux
tentæ;
votorum
nialtem
aliquam
cit. n. 8.
IV. C
stantiam
ligant in
vis voti
tum mor
bus emir
qui mon
hac mate
ne parvit
Quod au
tum mor
sententia
Sauchez
dient

dientiam secundum regulam, quam sunt amplexi, ipsaque regula imponit necessitatem operandi, sive ad culpam, sive ad pœnam, quia hoc est de ratione legis, & per quod differt à consilio. *Sanchez 4. tom. de relig. lib. 1. cap. 2. n. 2. Lexan. citat. n. 2.*

III. Tenentur religiosi observare omnia, quæ in regula continentur, secundum quod ipsa regula præscribit quædam obligatoria ad mortale, alia solum ad veniale, alia ad nullam culpam. *D. Th. 2. 2. q. 186, art. 9. Lexan. cit. n. 6.* juxta exigentiam materiæ in regula contentæ; ordinationes enim, quæ non respiciunt votorum essentiam, aliæ obligant solum ad venialem culpam, aliæ tantum ad subeundam aliquam pœnam pro transgressione. *Bordon. cit. n. 80.*

IV. Quæ spectant ad triam votorum substantiam & alia expressa sub nomine voti, obligant immediatè sub culpa mortali, quia quævis voti transgressio in materia gravi est peccatum mortale; Vota autem, quæ in religionibus emittuntur, sunt circa rem gravem & magis momenti: ergo regula suos professores in hac materia obligat ad mortale, nisi forte ratione parvitatæ materiæ solum obliget ad veniale: Quod autem violatio voti in re gravi sit peccatum mortale ex genere suo, est omnium DD. sententia. *Bonacina part. 5. de voto §. 4. n. 3. Sanchez lib. 4. cap. 12. initio, & deducitur ex cap.*

cap. licet. 6. de voto. Peccant ergo mortaliter religiosi, quando transgrediuntur vota, quae in regula & constitutionibus praescripta sunt. *D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9. Sanchez lib. 6. cap. 4. n. 8. Lezan. cit. cap. 7 n. 7. Bordon. cit. n. 7.*

V. Opera supererogationis & de consilio quae in regula continentur, qualia sunt exercitia mortificationis, humilitatis; habere Deum praesentem, abnegare se in omnibus, non obligant ad culpam mortalem aut venialem: quae non proponuntur ut praecipua, sed tantum ut maiorem charitatem exercendam, culpa venialis consistit solummodo in transgressione praecipui, *D. Thom. cit. sup. n. 10. Lezan. sup. n. 7.*

VI. Quando verò regula praescribit ut diligere Deum vel proximum, aut recitare ritus canonicas, obligat tunc ad mortalem vel venialem, secundum quod aliàs obligaret actus gravitate, vel parvitate materiae. *D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9.* Ratio est, quia, regulariter loquendo, illa quae proponuntur in regula tanquam nova praecipua, sed solum, ut recolatur memoria ad implendum in omne, quod à Deo vel Ecclesia praecipitur. *Valentia 2. 2. disp. 10. q. 4. p. 1. n. 1.* postea verò, quod in regula poneretur cum intentione inducendi novam obligationem, transgressio illorum includeret duplicem culpam; unam scilicet ex proprio obiecto, & aliam ex circumstantia voti, quod frangitur maxime,

transgrediendo votum promissum, quia tunc peccatum habet oppositionem ad diversas virtutes: transgressio enim regulæ habet oppositionem ad virtutem religionis ultra eam, quam habet ad illam, cui opponitur objectum talis peccati, *Valentia supra Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 4. n. 6.* Hæc autem malitia ex circumstantia contra religionem sequitur naturam malitiæ ex objecto, ita, ut sit mortalis, vel venialis, sicut illa fuerit. *Lexana supra num. 9.* Loquendo verò de observantiis à regula præscriptis, quæ non proponuntur ut mera consilia, neque sunt directè de votis promissis, aut de rebus aliàs præceptis, sed sunt observantiæ quædam externæ ad faciliorem observantiam votorum essentialium, ut jejunia, abstinentiæ, silentia, tales vestes, &c. non obligant ad culpam, si regulæ institutor super his non explicuit mentem suam, prout in regula Sancti Augustini dicitur. *Donet dominus ut observetis hæc omnia, non tanquam servi sub lege, sed tanquam liberi sub gratia constituti.* Per quæ verba satis declarat non habuisse intentionem obligandi suos ad culpam, *Sanchez citatus sup. num. 11. & sequent.*

VII. Transgressio præceptorum regulæ, quamvis ad peccatum mortale non attingat, intra limites tamen venialis offensæ grave peccatum est, quia talis offensa est circa illa, quæ maxime pertinent ad religiosum, & quæ illi sunt

sunt maximè propria, quomodo autem, aut per quæ verba cognoscatur, quando transgressio erit mortalis, aut venialis, dicendum est quòd si res, quæ continentur in regula, exprimentur per verba communia, v. g. volumus monemus, hortamur, vel similia, nihil addendo, probabilissimum est ad nullam culpam obligare, quia illa verba sunt communia præceptis & consiliis, & ideo dubia, & obscura, in dubiis & obscuris, id quod est minimum, amplectendum, juxta regulam: *In obscuris regul. juris in 6.* Quoties autem in regulis constitutionibus, sive in Superiorum ordinibus, aut præceptis, hæc verba apponuntur, Præcipimus in virtute sanctæ obediencie, mandamus in virtute sanctæ obediencie, statuimus per meritum salutaris obediencie, certum est, quod transgressio erit peccatum mortale: usus enim obtinuit, quòd hæc & similia verba sub mortali obligent. *Azorius in 1. instit. moral. lib. 5. cap. 6. quest. 5. Aragon. 2. 2. q. 62. art. 3.* Sicut etiam ista sequuntur quæ sæpè reperiuntur in diversis constitutionibus, v. g. Si quid præcipitur sub incertitudine gehennæ, vel sub pœna æternæ maledictionis, aut indignationis Dei, vel sub obestione divini judicij, & similibus, quia talia præcepta non correspondent nisi peccato mortali. *chez lib. 6. in decalog. cap. 4. num. 43. Suarez in 1. 2. disput. 158. cap. 5. Navarr. in summ.*

23. n. 51. vel 53. *Valentia* 1. 2. *diff.* 7. *quest.* 5. *punct.* 6. & 2. 2. *diff.* 10. *quest.* 4. *punct.* 5. Verba verò sequentia, Mandamus, aut præcipimus, simpliciter, & nihil addito, cum sint indifferentia ad peccatum mortale, vel veniale, non obligant; si quis tamen prælatus, vel aliqua constitutio, præciperet rem parvi momenti, & circa materiam levem prædictis modis: in virtute Spiritus sancti, &c. transgressio non erit mortalis, sed tantum venialis, quia materia levis inobediencia, aut transgressio voti non est capax obligationis mortalis, etiamsi prælatus hoc intenderet. *Sanchez lib. 1. in decalog. cap. 4. n. 4. Lezana cit. n. 22.* Debet tamen certo & indubitanter constare, quod materia sit levis, ut recte judicetur, quod illud, quod alias ex verborum tenore ad mortale obligabat, ad veniale solum obliget. In dubio enim semper est credendum Superiorem rectè ordinasse & præcepisse. *Suarez 5. tom. in 3. parte diff. 4. sect. 6. n. 11. Aragon. 2. 1. q. 62. art. 3.* Item, quando aliquid præcipitur sub pœna excommunicationis majoris latae sententiæ, vel ferendæ, vel sub pœna suspensionis, aut interdici, vel irregularitatis, transgressio est mortalis, quia istæ pœnæ sunt gravissimæ, & non possunt imponi, nisi propter culpam mortalem. *Suarez sup. sect. 4. n. 7. Lezana cit. n. 13.* & 15. Similiter, si pro aliqua culpa statuitur pœna mortis, vel mutilationis alicujus membri; carceris

carceris perpetui, trirremium & gravis infamie transgressio illius culpæ debet credi esse mortalis, quia sunt gravissima pœnæ supponentes culpam mortalem. *Sylvester, verb. præceptum q. 3. in fine Sotus de just. & jure q. 6. art. 1. Sanchez lib. 6. in decalog. cap. 4 n. 6. Lezana num. 16.* Denique, quando religiosus transgreditur aliquod præceptum seu constitutionem etiam non obligantem ad culpam, si hoc sit ex contemptu, peccat mortaliter, quia contemptus, ut diximus *cap. 1. 11. 9. de obligat.* perfectionem, est formalis actus inobedientie directè oppositus voto obedientiæ, quo in professione se adstrinxit subijciendo se Superiorum voluntati. *D. Th. 2. 2. q. 186. art. 9.* contemptus autem consistit non in eo, quod ex malitia, prava consuetudine, aut indignatione, aut alia de causa legem transgreditur, sed, quia non vult subijci ipsi legi, aut Superiori præcipienti. Unde sunt duo actus, quo non vult subijci, & alter, qui ex illis fit, scilicet transgressio legis. *D. Th. 2. 2. q. 186. art. 9.* ergo contemptus sit peccatum mortale, si sufficit, quod sit contemptus secundum id est, quod religiosus nolit subijci Superiori, aut præcepto hîc & nunc, sed requiritur, quod sit contemptus simpliciter, id est, quod subijci absolutè: quod si quis transgreditur legem non ex contemptu legis, sed solummodo reputat illam rem parvi momenti, non peccat mortaliter.

morta
sed zel
tia, 2.
1. in d
1. part
suetud
quæ no
nialem
gressio
cari sur
Si igitu
tantum
non fier
sem illa
strutio
cui se ex
Acor.
talis est
exempl
chez lib
n. 18. N
quod res
capax p
velle so
erit solu
positiva
rez de le
lib. 1. ca
disp. 9.
fine.)

mortaliter, quia hoc non est velle non subijci, sed estimare illam minus quam decet. *Valentia*, 2. 2. *disput.* 10. 9. 4. *punct.* 5. *Sanchez lib.* 1. *in decalogum cap.* 15. n. 10. *Lexana cap.* 8. 1. *partis n.* 17. Notandum, quod prava consuetudo, seu usus non servandi constitutiones, quæ non obligant ad culpam, vel solum ad venialem; non facit ex se, quod illarum transgressio sit peccatum mortale, quia actus replicati sunt ejusdem speciei, & ejusdem malitiæ. Si igitur prima transgressio constitutionis fuit tantum venialis, etiamsi millies replicetur, non fiet mortalis. *D. Thom. supra.* Potest autem illa prava consuetudo transgrediendi constitutiones fieri mortalis, 1° ratione periculi, cui se exponit transgressor, illas contemnendi. *Acor. lib.* 4. *instit. moral. cap.* 9. 9. 11. 2° quia talis est valde perniciosus religioni suo pravo exemplo, alios inducens ad relaxationem. *Sanchez lib.* 6. *in decalog. cap.* 4. n. 18. *Lexan. sup.* n. 18. Notandum insuper, quod, dato etiam, quod res, quæ præcipitur, sit materia gravis & capax peccati mortalis, si legislator declaravit velle solum obligare ad veniale, transgressio erit solum venialis, quia tota obligatio legis positivæ pender ex voluntate legislatoris. *Suares de legibus lib.* 3. *cap.* 27. & 4. *tom. de relig. lib.* 1. *cap.* 2. *Sanchez lib.* 1. *de Matrimonio disp.* 9. n. 6. *Lexan. cap.* 7. 1. *partis n.* 12. *in fine.*

VIII. Quando regula alicujus religionis relaxata quoad vota substantialia, obedientie scilicet, paupertatis, aut castitatis, tenentur religiosi illam servare, sicut in suo pristino rigore quoad observationem dictorum votorum, etiamsi illam profitentes non habuerint intentionem expressam se obligandi, nisi ad illam, prout sic relaxatam, quia cum habuerint intentionem expressam profrendi statum religionis & status religiosus essentialiter includat obligationem trium votorum, ideo virtualiter implicitè habuerunt intentionem se obligandi ad illam regulam, integram, & perfectam quoad tria vota. *Lezan. c. 7. 1. part. n. 16.* Si vero regula est relaxata quoad alias observantias regulares, modo talis relaxatio sit legitime consuetudine introducta, religiosi, qui illam sunt professi, non peccant observando illam relaxatam, quia non se obligaverunt ex vi professionis, nisi ad regulam, prout erat in illa prout de facto observabatur, neque ex vi professionis, quem sunt professi, aliud exigitur, nisi solum observantia trium votorum ad hoc faciunt. *Azor. lib. 13. inst. c. 11. q. 16. Sanch. 6. in decal. c. 2. n. 26. in fine.* Possunt tamen obligari religiosi ad recipiendam reformationem propriæ regulæ & constitutionem religionis, eo, quod sint membra illius, & prout sint regulam, tenenturque cum proprio consuetudinario dispendio illius bonum & conservatio

procum
bonum
gulam,
concer
maxim
tum est
quotidi
2. n. 3 f
que esse
nem, si a
sunt ulla
aut relif
tali, qu
commu
cato mo
possint,
providen
dubio qu
cessitatib
nulla su
est comm
lig. 6. q.
Lez. c. 6
X. Co
sub regu
mortalis
rigatus f
legitimè
notum
consuetu

procurare: reformatio verò est ejus evidens bonum & conservatio: præterea, qui vovit regulam, vovit consequenter & implicite ea, quæ concernunt regulam, atqui talis reformatio eam maximè concernit. Videmus enim & comper- tum est, quod religio, quæ non reformatur quotidie, ad ruinam tendit. *Sanch. l. 6. in dec. 2. n. 38. Fasq. 1. 2. disp. 154. c. 4.* Parati quo- que esse debent ad recipiendam reformatio- nem, si à prælatis de novo restaurentur, nec pos- sunt ullo modo se huic reformationi opponere aut resistere, nisi sub gravissimo peccato mor- tali, quia, cum prædicta reformatio seu vita communis obliget omnes religiosos sub pec- cato mortali, nec ab illius observantia excusari possint, nisi, quando prælati religionum non provident de illis ad vitam necessariis; sine dubio quotiescumque constabit prædictis ne- cessitatibus sufficienter fore providendum, nulla supererit ratio legitimæ excusationis; est communis DD. sententia. *Sylv. verbo re- lig. 6. q. 7. Valent. 22. disp. 10. q. 4. part. 2. Lex. c. 6. 1. p. n. 60.*

X. Colligitur ex supradictis, quòd viventes sub regula relaxata non sunt in statu peccati mortalis, quando ejus rigor moderatus & mi- nigatus fuit per contrariam consuetudinem legitime præscriptam saltem spatio decem an- norum; norandum tamen est, quod omnis consuetudo derogans regulæ, ut non amplius obliget

K 2

obliget

obliget ad sui observationem, debet solum re-
ferri ad observantias regulares ordinarias ex-
tra vota essentialia, ut jam diximus, quia con-
tra hæc, uti præcepta de jure divino, nulla est
consuetudo; pro cæteris verò sufficit consue-
tudo decennii præscripta, non autem immen-
morabilis aut quadragenaria, quæ tantum re-
quiritur, quando agitur de præjudicio tenen-
ti. Ita Bordonus & alii plures ab illo citati tom.
cap. 2. de regulis n. 130.

XI. Jam quæritur, an lectio regulæ & con-
stitutionum, quæ fit singulis hebdomadis,
in nostra congregatione, aut singulis mensibus
in omnibus ferè religionibus bene ordinatis
impedire possit præscriptionem consuetudinalem
decem annorum? Ad quod respondeo, lectio-
nem hujusmodi non interrompere præscrip-
tionem consuetudinis, quæ in suis actibus
continuatur, nam lectio exercetur ad evin-
das pœnas, non autem ad manutenendam
obligationem legis: est enim lectio extraneum
vigore legis, & ideo eam adjuvare non potest
nec minuere à suo esse, in tantum enim legem
ut memoria retineatur in ordine ad observa-
tiam, quam tamen non præscribit. *Barbosa
sup. citatus, num. 8.*

XII. Quævis constitutio aut statutum
gari, seu præscribi potest consuetudine,
final. de consuetudine ibi. Et propter hæc
sunt necessaria; 1° quod consuetudo in

fit ratio
adversa
niciofa
noch. d.
consuetu
longum
cennium
consuetu
cap. 24.
Notand
& non
actu con
enim ad
requirat
cennium
plerum,
interven
scriptio,
inchoari
possit vir
mo confi
actu con
abrogate
suetudin
man. sup
legis non
ta, quia c
vandi, no
dine toll
quoties a

fit rationabilis, est autem talis, quando non
 adverlatur juri naturæ, aut divino, nec est per-
 niciosa reipublicæ, nec fovet peccatum, *Me-
 noch. de arbitr. lib. 2. casu 82. Becan. q. 6. de
 consuetud. 2º* Quod sit legitime præscripta per
 longum tempus, tale autem censetur esse de-
 cennium, ita DD. communiter *Sylvest. verbo
 consuetudo q. 2. & 4. Layman. lib. 1. tract. 4.
 cap. 24. de legibus num. 6. q. 2. de consuetud.*
 Notandum vero, quod consuetudo inchoata,
 & nondum consummata interruptitur uno
 actu contrario contra illam operando: Cùm
 enim ad præscriptionem præter bonam fidem
 requiratur longitudo temporis legitima, de-
 cennium scilicet, & ante illud tempus com-
 pletum, aliquis actus contrarius consuetudini
 interveniat, vel contra illam judicetur præ-
 scriptio, tunc interruptitur, & ideo de novo
 inchoari debet, ut legem temporis progressu
 possit vincere; si verò elapso tempore legiti-
 mo consuetudo fit completa, non tollitur uno
 actu contrario, sed per legem consuetudinis
 abrogatoriam, vel per novam contrariam con-
 suetudinem cum temporis diuturnitate. *Lay-
 man. sup. n. 14. q. 6.* Nota etiam, quòd merus
 legis non usus, aut quòd lex non fuerit serva-
 ta, quia casus aut occasio non incidit illam ser-
 vandi, non sufficit, ut lex contraria consuetu-
 dine tollatur, sed requiritur, quòd casus ali-
 quoties acciderit, & contra legem publicè
 factita-

factitatum fuerit *Layman, ibid.* Ex dictis colligitur, quod quæcumque in constitutionibus continentur, siue sint præcepta obligantia ad culpam, siue non, aut ad pœnam tantum, tolli posse consuetudine, modo sint extra vora, ut diximus n. 10. Quia lex positiva humana, tam civilis, quam Ecclesiastica, consuetudine tollitur, *l. sed ea 39 ff. de legibus*, atqui ordinationes sunt lex Ecclesiastica: ergo consuetudines tolli possunt. Vide *Lezan. verbo leges, n. 55.*

XIII. Quæres, an qui ita sunt viribus debilitati, ut non possint regulam reformatam restitutam sustinere, teneantur dictam regulam reformatam observare. Respondeo, non teneantur, quia censendi non sunt se explicitè ac implicitè obligasse ad regulam reformatam propter impotentiam, *Sanchez lib. 6. in d. catalog. c. 2. n. 38. & 39. Lezan. c. 7. 1. p. n. 11.* Pro quo notandum, quod Generales cum titulo generali possunt, & debent regulam reformatam ad statum prioris observantia restituerere, ita ut professi ante deformationem, & post reformationem, ad eius observantiam teneantur, quia subjiçies se in ordine ad aliquem finem consequenter subjiçitur ad medium consequentivum: reformatio autem est necessaria ad observationem regulæ; qui vero sunt viribus debilitati dispensari debent. Præterea talis reformatio regulæ non obligat illos, qui tempore suæ professionis solùm noverunt regulam

prout c
tionem
non ob
inducer
lam in
tis, *M
linus in
Sanchez
latos eti
possent
esset, si i
religion
singulon
zana cap
XIV.
sufficien
spiritual
dicare, l
est verè l
118. ubi
det, nec
tur, quæ
exercetu
libus exe
illis nece
mortalit
est ad mi
occupari
enim pec
per cont*

prout tunc observabatur, nec habuerint intentionem astringendi se nisi ad illam, quia votum non obligat ultra intentionem voventis. Ad inducendam autem ad pristinum statum regulam in Capitulo sufficit consensus majoris partis. *Innocentius in cap. super & de regular. Felinus in cap. cum omnes vers. pro qua fallentia*, Sanchez tamen & Peyrinis dicunt, posse prælatos etiam sine capitulo facere, quod cum ipso possent in quantum ad reformationem; secus esset, si induceretur simpliciter strictior vita in religione; tunc enim requireretur consensus singulorum in Capitulo. *Innocentius sup. Lexana cap. 7. 1. part. n. 20.*

XIV. Regula, præcipiens religiosi laborare sufficienter, impletur laboribus & exercitiis spiritualibus, ut sunt: audire confessiones, prædicare, legere, scribere, docere, quia hæc agere est verè laborare. *Sanctus Augustin. sup. Psalm. 118. ubi ait*, non est otiosus, qui verbo Dei studet, nec plurius est æstimandus, qui extra operatur, quàm qui in studio cognoscendæ veritatis exercetur. Laici verò, & Conversi, corporalius exercitiis incumbere debent, & adeo est illis necessarium, ut multi putent illos peccare mortaliter id omittentes, & verissimum illud est ad minus circa eum, qui nullo exercitio vult occupari, sed vitam ducere otiosam: talis enim peccat contra justitiam Religionis, quæ per contractum suæ professionis debet illi in

omni necessitate succurrere, sicut ipse in aliquo exercitio religioni deservire: peccat etiam contra gratitudinem, cum enim vivat piorum elemosynis, illos privat participatione bonorum operum, quam sperant, si vivit otiose. *Thom. 2. 2. q. 187. art. 4.*

XV. Exercitium orationis mentalis, mentaliter loquendo, est simpliciter necessarium Religiosis ad consequendum finem intentum per statum religiosum, nec potest legitime vocari Religiosus, qui saltem semel in die ad ejus exercitium non se transfert. *Cajetan. 2. 2. q. 187. art. 3.* licet, juxta regulam præscriptam, non aliquando divinum præceptum obligans, cui nullibi reperitur expressum. *Lezan. sup. n. 24.*

Licet præceptum Ecclesiasticum jejunii obliget ante vigesimum primum annum, quousque ad illud tempus juvenes indigent nutu & crescere, jejunia tamen regulæ & conditionum obligant Professos juvenes, etiam ante illam ætatem, quia ipsi se ad hoc voluntarie obligarunt per Professionem voti Obedientie. Unde tenentur jejunare, non ratione præcepti ecclesiastici, sed ratione regulæ, juxta modum quem regula præscribit. *Az. or. lib. 7. in præceptis moral. cap. 27. q. 3. Sanchez lib. 4. de præceptis decalog. cap. 11. n. 56.* Tenentur præterea Religiosi jejunia, & abstinencias in regula, & constitutionibus præscripta, observare, non solum intra claustra, sed etiam extra, in domibus

ularium, vel aliorum Religiosorum, quando
 aliter non exprimitur, quia hujusmodi obliga-
 tiones non sunt locales, sed personales Reli-
 giosum comitantes quocumque pergit. *Bor-*
donu part. priori resolut. resolut. 18. q. 1. An
 verò regulares teneantur ad jejunia, quæ ob-
 servantur in loco, ubi habent Monasterium,
 sive illa sint ordinata ab Episcopo, vel à con-
 suetudine, vel à voto civitatis aut populi:
 Dico primò, ad nullum ex his tenentur, quia
 habent suas observantias jejuniorum peculia-
 res, qui enim in uno gravatur, in alio releva-
 tur; sicut autem seculares non tenentur ad
 jejunia Regularium, ita neque isti ad jejunia
 illorum. Dico 2º. à jejunio ab Episcopis in-
 juncto in suis diocesis Regulares sunt liberi,
 ut potè in hoc ab eorum jurisdictione exempti.
Suarez lib. 4. de legib. cap. 20. n. 8. Bordon-
cius sup q. 2. Azorius part. 1. lib. 7. cap. 30.
 q. 2. Dico 3º. ad jejunia per consuetudinem
 inducta Regulares non tenentur, quia consue-
 tudo inducitur ex certa scientia, sed Religiosi
 cum sint mortui mundo *cap. placuit. §. 16. q. 1.*
 non possunt, nec debent, scire quid faciant se-
 culares, imò ab his remoti esse debent. *c. si cupis*
§. 16. q. 1. Ergo consuetudo hujusmodi eos li-
 gare non potest, cum illam scire non teneantur,
 quia consuetudinem illorum servare tenemur,
 inter quos conversamur; sed religiosi non con-
 versantur cum sæcularibus: ergò eorum con-
 suetu-

K f

suetu-

fuerudines servare non tenentur, non enim est
 major ratio, ut religiosi teneantur sequi con-
 fuerudinem sæcularium, quàm sæculares Re-
 gularium. Dico 4° nec tenentur ad jejunia in-
 ducta ex voto civitatis, quia, quando fiunt hæc
 vota, vocantur & congregantur Capita & Pa-
 ttesfamilias ad dandum consensum in votum.
 Prælati verò Religionum non vocantur: ergo
 ad hæc non tenentur; siquidem obligatio voti
 induci non potest sine consensu ejus, qui obli-
 gandus est sub voto. Nec dicas, quod Reli-
 giosi sunt membra populi & ejus bona com-
 dunt, quia sunt membra accidentalia & ex ho-
 nestate, non necessaria, cum faciant caput
 populo distinctum, & comedunt bona sibi de-
 bita, neque aluntur, ut præcisè cum illis jeju-
 nent, sed quia Populus habet debitum alendi
 corporaliter eos, à quibus spiritualiter paciscuntur.
 Ex dictis constat, quod si tota civitas cum clericis
 & Religiosis ad votum convocata fuerit, so-
 quitur, quod omnes etiam Religiosi ad votum
 jejunii exequendum tenentur, etiamsi aliqui
 superiores, aut inferiores, voto noluerint
 astringere, modo major pars de voto convenerit.
 Sunt enim verè cives membra, & pars
 civitatis; est autem rationabile, membra cum
 capite convenire, nec licet ab eo discedere, sine
 scandalum præbere sæcularibus. Debent etiam
 Religiosi præluere exemplo, & meliores
 sæcularibus incumbendo jejuniis & abstinentiis.

rijs, Bordon, citatus sup. resol. 18. q. 9. num. 14.
Licitum est de jure communi carnes comedere
die venetis vel sabbati, quando in illis incidit
festum Natalis Domini propter festi excellen-
tiam, secundum consuetudinem Ecclesiæ, ex-
ceptis Regularibus, quorum regula id eis ex-
presse non indulget, *cap. final. de observatione
jejunii*. Religiosi igitur tales, carnes his die-
bus comedentes, peccant contra votum & præ-
ceptum regulæ mortaliter, non verò contra
jus commune.

XVI. Silentium, quod per regulas, aut Re-
ligiosorum constitutiones observari præcipi-
tur, præter obligationem regulæ, videtur ma-
jorem aliam etiam inducere, eo, quòd in *cap.
cum ad monasterium de statu monachorum* vi-
deatur præcipi Religiosis, verbis sequentibus:
*In oratorio, refectorio, & dormitorio continuum
semper silentium observetur*: Super hoc atten-
dunt singulorum Ordinum constitutiones,
ut rectè sciatur, quomodo, & quando observari
debeat. Licet enim quisque nolit à consocio
molestari, quando orationi vel studio vacare
desiderat, non desunt tamen quidam girovagi,
& otiosi alios molestantes, & tempus prætio-
sissimum nobis indultum ad pœnitentiam per-
agendam à Deo optimo maximo in hac valle
lacrimarum frustra in vaniloquiis illud in gra-
ve detrimentum salutis eorum conterere non
erubescunt. Meminerint ergo, tum Superio-
res,

res, tum inferiores illud *Proverborum* 18. de fructu oris vivi replebitur venter ejus, & gemina labiorum ejus saturabunt eum, mors & vita in manibus linguæ, & qui diligunt eam comedent fructus ejus, & *Proverborum* 21. Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam, & *Ecclesiastes* 22. & 33. Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum, ut non cadam in ipsis & lingua mea perdat me. *Idem Ecclesiastes* 28. Beatus, qui in lingua sua non est lapsus; & iterum. Multi ceciderunt in ore gladii, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Aurum tuum & argentum tuum confluat, & verbis facito statueram, & fructus non ori tuo rectos, & attende, ne forte labarum lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis & mortem. *Ipsemet Ecclesiastes* 28. Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia & seras auribus tuis. *Psal* 33. Prohibe linguam tuam à malo, & *Psal* 38. Dixi custodiam vias meas, & *Jacobi cap.* 3. Si quis verbo non offendit, perfectus est vir; & *idem*. Si quis putat religiosum esse inter vos non refrænans linguam suam, hujus vana est religio, & seductio suum, Et *Prov.* 18. in multiloquio non est dignus peccatum & alibi, mors & vita in manibus linguæ. Ex his igitur collige, quanta sit necessitas

cessitas
Sancti
sub pe
mitori
xima
naster
vandu
licet pr
lection
constit
§. 1. 1.
XVI
regula,
Religio
dari ver
distincti
oritur d
nes, quo
datore
tutivum
Fundato
ta perso
per con
à funda
& recipi
confirm
erat in v
dominu
Papa, ac
enim Pa

cessitatis & obligationis silentium observare. *Santus Benedictus* præcipit observari silentium sub pœna graviore, præcipuè in choro, in dormitorio, & refectorio, & in parte claustrî proxima capitulo. *Innocent. III. cap. cum ad monaster. §. in oratorio, extra. de stat. monac.* servandum esse silentium statuit in oratorio, scilicet propter orationes, in dormitorio propter lectiones spirituales, quæ hic fiunt. Hæc in constitutionibus nostris ita ordinantur, *cap. 10. §. 1. 1. parte.*

XVII. Etsi non possit dari vera religio sine regula, quæ est quasi anima religionis, & à qua Religiosi Regulares dicuntur, tamen potest dari vera Religio sine constitutionibus à regula distinctis. *Lexana, cap. 8. 1. partis §. 1.* Hinc oritur differentia inter regulam & constitutiones, quod regula est ab aliquo Patriarcha fundatore instituta, quæ habet suum esse constitutum regulæ à sola Papæ confirmatione. Fundator enim, cum se habeat tanquam privata persona, jus publicum condere non potest; per confirmationem verò pontificiam jus illud à fundatore conditum de non esse venit ad esse, & recipit primum suum esse subsistens per hanc confirmationem, & facit validum, quod ante erat invalidum, & lex dicitur pontificia, quia dominum mutavit, & facta est sub dominio Papæ, ac si illius esset inventor, & auctor. Quod enim Papa sua confirmatione aliàs invalidum

corro-

corroborat, suum facit l. i. Cod. de veter. jur. enucl. cap. si apostolica 22. de prebend. in 6. Confirmatio enim Papæ facit statutum esse Papæ, quod antea non erat; ita ut nullus Papæ inferior possit agere contra ipsum. Roman. Consil. 37. Pgrisien. volum. 3. consil. 33. n. 43. Bordon. tom 5. cap. 1. professionis regulari, n. 172. Constitutiones verò regulam continentem, & cujus sunt conservativæ; quamvis sint confirmatæ à Sede Apostolica, etiam in forma specifica, adhuc remanent sub illorum potestate, à quibus sunt conditæ, neque sunt leges Papales per confirmationem etiam pontificalem sicuti regula, sed totum suum esse perfectum recipiunt à Capitulo regulari earum conditore, & licet eisdem superaddatur Apostolica approbatio, remanent tamen regulares & à religione suas vires habent & non à confirmatione, per quam solùm corroborantur, & ideo à Capitulo, quod habet jus eas condendi, possunt alterari, mutari, imò & destrui, non obstante autoritate Apostolica, Res enim, per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur Bordon. tom 5. citato, num. 173. Secundo si fuerint constitutiones à regula, eo, quòd regulæ ante confirmationem nullas vires habet; constitutiones verò habent vim obligandi subditi, nec egent approbatione, sed ipsarum facta publicatione statim obligant inferiores quousque & etiam Superiores, ut infra dicitur. XVI

XVIII. Dices, Quis potest condere leges seu constitutiones in religione? Respondeo, duobus modis posse stabiliri constitutiones 1°, per omnes vocales in Capitulo existentes, secundo per partes selectos, quos Assistentes vocamus cum Generali: Quæ si referendæ sint ad totam religionem, fiunt à Capitulo generali, si ad solam provinciam, condendæ sunt in Capitulo provinciali, quia condere leges ad communitatem spectat, *D. Th. 1. 2. q. 90. art. 1. cap. cum accessissent 8. de constitut.* Nam cum legis impositio sit res gravissima, utpotè perpetuò durans, requirit consensum communitatis, cui imponitur, & sine ipso nihil fiet, lege enim naturalis prudentia dicitur, quod res gravis non fiat sine consilio maturo. *Suarez 4. tom. de relig. tractat. 8. lib. 2. cap. 8. n. 6.* quæ autem facta sunt à majori parte capituli, censentur facta ab omnibus, & facit *regula 19. in 6. cap. ad hac 7. de off. archil.* Nec minor pars contradicere potest, nisi rationabiliter, *cap. de iis quæ fiunt à majori parte, in singulis 7. de stat. monach.* Secundo, ad statuta condenda sufficit congregatio Patrum Assistentium cum Prælato, & quod statutum fuerit illis approbantibus inviolabiliter observari debet omni excusatione, appellatione & contradictione remotis, *c. in sing. 7. de stat. monach.* quæ verò decernuntur à Capitulo generali, vel Definitorio generali, ligant omnes, tum subditos, tum Superiores, & ipsummet
præ-

prælatum majorem, si vè quoad vim directivam
 & quoad vim coactivam, in quantum incurrunt
 pœnas ipso jure latis à Capitulo contra trans-
 gressores, quia omnes subduntur Capitulo
Bordonus tom. 5. cap. 2. profess. regularis n. 31.
 & 38. *Lezana, cap. 8. 1. part. n. 3. & cap. 18.*
 90° sicut, quæ decernuntur à Capitulo provin-
 ciali, ligant solum subditos provincie, qui
 nullum agens, agit seu operatur extra sphaeram
 activitatis, neque in parem, neque in majorem
 & in hoc omnes conveniunt, Superiores vero
 locales non possunt constitutiones facere, nisi
 tantum quasdam ordinationes, seu præcepta
 quæ tantum durant pro ea causa, pro qua factæ
 sunt, vel ad summum durante officio illius sub-
 superioris, quo finito expirat præceptum seu or-
 dinatio; Leges verò statuta seu constitutiones
 à talibus præceptis differunt, eò, quòd duran-
 etiam amotis statutis, & quantum ad
 perpetuam dicuntur, donec positivè revocentur.
 Perpetuò namque durat sedes capitularis,
 nunquam moritur, & facit axioma: *Lex
 per loquitur. Bordon. tom. 5. professionis regu-
 ris. cap. 2. q. 8. n. 41. & 42.*

XIX. Possunt autem fieri constitutiones
 mediatae obligantes ad culpam, & illius
 pœna censurarum, quando regula immo-
 obligat sub culpa, non autem si obligat
 ad pœnam temporalem; & si istis additur
 na censurarum, non subsistit, nisi à Papa
 firmetur.

firmetur in forma specifica, ut, quod ex se erat invalidum, per talem confirmationem validum fiat. Cum enim constitutiones, in favorem regulæ, eandem vim habere possunt, quam habet regula, sed non majorem. Sufficit enim, si parem habeant: igitur regulæ non potest addi constitutio habens aliud genus obligationis, quam quod habet ipsa regula, nec potest excedere obligationem regulæ. *Bordon, citatus sup. cap. 2. n. 131. & 132.* Sunt enim constitutiones tanquam quid accessorium sequens naturam regulæ.

XX. Ut verò aliqua constitutio obliget, multa requiruntur, Et 1°. ut sit promulgata in Capitulo generali, vel provinciale ad minus. *Leges, C. de legibus.* Est autem adeò necessaria ista publicatio pro legis regularis obligatione, ut etiam illi, qui eam condiderunt, aut qui adlitterint, dum condebatur, non teneantur ad ejus observantiam, antequam debito modo fuerit publicata. *Bonac. de legib. disp. 1. q. 1. punct. 4. num. 10. Lezan. verbo leges, n. 4.* 2°. requiritur, ut si honesta & rationi conformis, *Sanctus Isidorus lib. 5. etymolog. cap. 21. & Sanctus Thom. 2. 2. q. 95. art. 3. & q. 96. art. 4.* hoc est, quod religioni conveniat, quod disciplinæ congruat, & quod saluti proficiat: Et si alicui constitutioni hæc conditio deficit, non est vera, nec obligationem inducit. *Lezana verbo leges n. 7. 3°.* Debet esse iusta, ita ut sit
L æqualis

æqualis respectu omnium, quibus imponitur
habita ratione virium & meritorum. *D. Thom.*
supra. 4°. Ut sit possibilis, hoc est, possit im-
pleri à subditis, & accommodata fragilitati
humanae, patriæ, loco, & tempori conveni-
Sanctus Isidor. *supra.* 5°. Ut sit necessaria
utilis, hoc est, congrua & proficiens ad rem-
vendum malum & introducendum bonum.
Ut sit manifesta, & clara, ut ab omnibus possit
intelligi. 7°. Quòd sit pro bono communium
civium utilitate conscripta. 8°. Debet esse ac-
ceptata à majori parte communitatis, ideoque
majori parte constitutionem observante, ca-
teri peccant illam non observantes. *Lege.*
D. Thomas, & Sanctus Isidorus supra citati.

XXI. Obligatio observandi constitutionem
in religione aliquando est sub mortali, ali-
quando sub veniali, & aliquando sub
sed sub mera pœna à constitutionibus tantum
secundum exigentiam materiae, de qua
gatione videndum est, quæ supra diximus
cap. præfenti, num. 3. 4. 6. 7. Ubi satis est
de hac materia tractavimus. Notandum est
lùm, quod pœna expressa, sive in regula
in constitutionibus, consideratur dupliciter.
Primo, pro ut est lex firmata. Secundo, pro
exigitur à Superiore ex præcedente trans-
sione, isto secundo modo obligat sub culpa
sui executionem. Primo modo est tantum
ligativa originaliter, & non actu, quia

non est transgressio, neque exigitur per Superiorem, nisi posita transgressione. Dum autem exigitur à Superiore per præceptum speciale, tunc exurgit obligatio actualis solvendi poenam, quæ, si non solvitur, incurritur peccatum mortale vel veniale secundum exigentiam præcepti & materiæ; quia tunc violatur formale præceptum obedientiæ. *Bord. 5. tom. 6. 2. regul. professionis n. 87. Sanchez lib. 6. cap. 4. n. 13. & alii multi.*

XXII. Possunt fieri constitutiones non solum à summo Pontifice, sed & à prælatis religionum cum capitulis, continentibus vitam austeriorem omnino supra regulam obligantes iam posterum professuros. Cum enim isti nondum emiserint professionem, non possunt conquiri quod obligentur ad ea, quæ non promiserunt, sicut conquiri possent ante istas novas leges professi. *Santh. lib. 6. in decal. c. 2. n. 20. & 21. Lezana c. 8. 1^a p. n. 8.* Possunt etiam obligari religiosi ad quædam mortificationis opera seu austeritates, propter publicam necessitatem belli v. g. pestis, famis, hæresis, &c. quia hæc non sunt censenda esse supra regulam, sed illam concernentia aliquo modo, & conducencia ad utilitatem publicam. *Lezana sup. n. 7.*

XXIII. Ad hoc autem, ut constitutiones obligent in conscientia, debent esse de rebus concernentibus regulam explicitè, si in regula

continentur, vel implicite, si sint necessarie ad regulam observandam, quia religiosi non tenentur ex vi voti obedientie, nisi ad ea, quae aliquo modo ex praedictis concernunt regulam, sub qua vivere professi sunt. *D. Th. quae lib. 10. art. 10.* Praeterea, ut obligent in conscientia, non debent continere peculiarias asperitates, magnas corporis afflictiones, vigiliis, aut diuturnas orationes, quae non concernunt regulam explicitè aut implicite, sed sunt omninò supra illam, propter rationem praedictam, nec possunt praecipì à praedictis regularibus cum toto capitulo generali, nec à summo Pontifice, quia non possunt obligari, nisi ad ea, quae promiserunt, & quae regulam concernunt. *D. Th. 2. 2. q. 104. a. 1. q. 3. Mirand. in manual. t. 1. q. 16. a. 10. & an. c. 4. l. 1. p. n. 9. & c. 8. sup. n. 4. & 5.*

XXIV. Quomodo verò constitutio transgressio ex contemptu obliget inferius, & quid sit talis contemptus, & in quo consistat, & quando sit peccatum mortale fatuimus. *n. 7. precedenti in presenti capite.*

XXV. Nota, quòd omnes Superiores, etiam Generales, tenentur ad obedientiam legum & constitutionum sui Ordinis quoad vim directivam, eo, quod sint magistri religionis, quia tales leges seu constitutiones habent suam vim non ab ipsis, sed à Capitulo cui omnes subduntur. *D. Th. 1. 2. q. 56.*

Sorum l. 1. de just. q. 6. a. 7. imò possunt obligari, quoad vim coactivam, quatenus officio suo finito vel tempore capituli, possunt puniri propter constitutionum transgressionem. *Miranda in manual. prelat. q. 29. art. 4. Lezana. cap. 3. 1. part. n. 21.*

XXVI. Diximus n. 17. *precedenti* Constitutiones etiam confirmatas à sede Apostolica in forma specifica posse à Capitulo mutari, alterari, imò & destrui, & hoc est verum, quando non fuerunt conditæ præcisè auctoritate Papali, quia confirmatio non tollit naturam constitutionum, quæ possunt sine illa subsistere, & Papa non dicitur facere constitutionem suam confirmatione, nec aliquid de novo dare aut concedit, quando constitutio existit & habet vim obligandi ex se, sed solum, quando constitutio, aliàs facta, est nulla, ex eo, quòd potestas statuentium ad illam non se extendit; tunc Papa confirmando talem constitutionem aliàs nullam, dat illi esse, & facit suam: alioquin constitutio nullam haberet subsistentiam: uti invalidam. Confirmatio enim est juris prius habiti corroboratio. *l. quia ff. de jurisd. omn. jud.* si est corroboratio juris prius habiti: Ergo jam subsistebat virtute potestatis capituli, ergo adveniens confirmatio præcisè corroborat, nec facit suum, quod alterius est. Et in hoc sensu debent intelligi omnes, qui dicunt, constitutiones confirmatas auctoritate Papæ non

L 3

posse

posse mutari à religionibus seu Capitulis ipsorum, eo, quòd inferiores non possunt tollere facta à Superiore, scilicet, quando confirmatio Papalis fuit facta per modum decreti, mandati, aut ordinationis; quòd si præcisè facta fuerit in favorem statuentium, non addendo novum robur, tunc, cum confirmatio talis nihil sit quàm privilegium corroborans, libere ab illis privilegio possunt recedere privilegiati, & alias constitutiones immutare & alterare. Vnde quæ supra diximus dicto n. 17. præcedenti. *Lexana cap. 8. 1. partis n. 22. Bordonum tom. 1. cap. 2. profess. regularis, n. 68.* Ex supradictis conclusio sequitur; quòd duplex est generis confirmatio, præceptivæ scilicet, & privilegiatæ seu rogatæ. Præceptivæ, quando Papa à nemine rogatus se ingerit in confirmationem; ratione cuius, etiamsi sit facta à capitulo, dicitur Papalis, estque irrevocabilis à capitulo: Privilegiatæ seu rogatæ, quæ petuntur à capitulo ut corroborentur, & magis timentur & observentur à subditis, quæ dicto capitulo non auferunt revocabilitatem: & ut sentit *Deus in cap. cum accessissem, n. 8, 11, & 14.* cens, statutum à Papa confirmatum revocari non potest, & non potest per statuentes quotiescumque non necessaria confirmatio. *Rodriguez tom. 1. art. 4. Miranda tom. 2. manual. q. 29. art. 1.*

XXVII. Licita est & honesta confirmatio præcipiens Religiosis studia litterarum,

Vini tom. 1. de subdito, quest. 1. de obedient.
Cap. 20. Et ad studia deputati, notabiliter negligentes, in studendo sæpè peccant mortaliter: tum, quia occupant aliorum locum, tum, quia abutuntur auctoritate & commoditate illis ad studendum concessa, videnturque scientias contemnere, sicut & religionem, quam & tenentur, & debent adjuvare. *Peyrinis sup. Lexana cap. 8. t. paris, num. 29.* Litterarum divinarum studia maximè commendat *Sanctus Ephrem Syrus*, dum sic loquitur: *Initium bonæ vitæ monachi est cognitio Dei: ignorantia autem de Deo mentem excacat.* & rursus: *Exercitatio monachi sit meditatio Scripturarum.* Et, *Iners est monachus qui in his versatus non fuerit*, & *Sanctus Bernardus.* *Studia silentium amant quietem desiderant cordis; in labore corporis paupertatem spiritus, & pacem in exterioribus pressuris, & bonam conscientiam in puritate cordis & corporis.* Utilis est præterea scientia, quia perducit ad sapientiam, divinitatis radios ostendit, Verbi divini præbet notitiam, ad caelestia contemplanda animum tollit, & ad Deum quærendum & possidendum omnia cordis interiora inflamat: ergo honesta constitutio est, quæ litterarum studia præcipit.

XXVIII. Loquendo nunc de obligatione observandi ceremonialia seu ordinalia religionum, loquendum est eodem modo, ac de aliis statutis, & constitutionibus, ac proinde illorum

rum transgressionem debere credi mortalem vel venialem, juxta quantitatem materię & circumstantias: ex parte tamen materię sine dubio major est obligatio, quàm quę per alias constitutiones ordinatur, per consequens minus peccatum: nam in ceremonialibus præcipiuntur, quę immediatius & proximius concernunt cultum Dei, in quo vix potest aliquod minimum reperi, tamen, hoc non obstant, non est peccatum mortale unam aut alias vel aliquas saltem paucas ceremonias non observare, si non sit contemptus aut voluntas non se conformandi ceremoniali, aut notabilis negligentia in numquam studendo aut legendo ceremoniale, semper tamen est peccatum veniale, nisi adsit inculpabilis negligentia, oblivio, aut ignorantia. *Lexan. c. 8. 1. par. n. 32.*

XXIX. Libertates & immunitates religiose concessę in constitutionibus, imò & in regulis possunt coarctari ab aliquibus eorum prælati ex justa causa, nisi talis coarctatio sit expressè prohibita prædictis Superioribus, quia eorum quod non est illis prohibita, censetur concessum quia ad bonum regimen religionis spectat facere in aliquibus casibus. *Corduba in regulis Sancti Francisci cap. 10. q. 2. punct. 6. Sancti lib. 6. in decalog. cap. 3. n. 9.* Idem dicitur de prælato inferiori, respectu licentię immunitatis religiose concessę à Superioribus prælati

prælatis. *Peyrinistom. 1. q. 1. de obed. c. 8. in
sue Lezan. sup. n. 28.*

XXX. Pœnæ privationis officiorum, digni-
tatum, graduum & inhabilitatis, seu aliæ, quæ
solent apponi inconstitutionibus ordinum, &
si ponantur sub verbis, *ipso facto, eo ipso, ipso ju-
re*, & similibus, non incurruntur in foro inter-
iori conscientiæ, nisi præmissa declaratione
Superioris, qua ad minus constet Religiosum
perpetrasse crimen, pro quo incurritur talis
pœna, est communis DD. sententia, & praxis
Ecclesiæ; quando verò adduntur particulæ,
*absque ulla declaratione, absque ulla sententia,
aut declarationem vel sententiam*, & similia,
tunc reus obligatur ad tales pœnas etiam in fo-
ro interiori, & conscientiæ solvendas; deno-
tant enim hæ particulæ tales pœnas incurri an-
te sententiam, non tamen denotant, non re-
quiri sententiam, aut declarationem criminis
commissi, quia semper est necessaria, nec enim
tenetur reus exequi in se pœnam sui delicti.
*Sanchez lib. 6. in decal. c. 15. n. 69. Lezan. 10.
1. part. n. 31.*

XXXI. Utrum liceat scribere litteras ad
prælatum, suppresso nomine, continentibus de-
licta occulta contra aliquem? Respondeo, esse
peccatum mortale ex se, quia hoc est revelare
crimen, quod est occultum, præsertim si hoc
fiat ex odio aut malevolentia, ultionem & pu-
nitionem quærens. Si autem fiat solum ex cha-
ritate.

L s

ritate.

ritate correctionem & emendationem desiderante, non erit peccatum, etiamsi celetur nomen scribentis, ne perveniat ad aures illius contra quem scribitur, & fiat inde illi inimicus. *Peyrinis tom. 1. de subdito q. 2. de pauper. cap. 1. §. 12.* Non possunt tamen prelati ex hujusmodi litteris ad inquisitionem specialem procedere delictorum, quæ in illis continentur, licet in ipsis litteris notificarentur testes, quia hujusmodi litteræ nullam inducunt infamiam, ut *cap. inquisitionis. extra de accusat. Thomas de Beauf. de visit. regular. tract. 2. cap. 3. n. 9.* Potest tamen ex his fieri inquisitio generalis, quia illam non requiritur infamia. *Aldever. de disciplina regular. lib. 1. cap. 7. n. 31. Lexana cap. 8. 1. part. n. 31. & cap. 27. n. 4.*

CAPUT X.

De obligatione Regularium ad portandum suæ religionis habitum.

SUMMARIUM.

I. Quicumque religiosus est obligatus portare suæ religionis habitum.